

Životné jubileum slovenského psychológa výchovy

V máji tohto roku oslávil päťdesiatiny náš popredný psychológ *prof. PhDr. Jozef Kuric, CSc.*, vedúci Katedry psychológie na Pedagogickej fakulte UK v Trnave.

Narodil sa na lazoch rázovitej slovenskej Detvy v maloroľníckej rodine. Už od detstva sa musel tvrdo prebijať životom cez rôzne determinujúce okolnosti až po dosiahnutie svojho súčasného životného postu.

Prof. Kuric patrí k prvej generácii slovenských psychológov, ktorí r. 1952 absolvovali odborné štúdium psychológie na Filozofickej fakulte UK v Bratislave. V tom čase sa však ešte štúdium psychológie ako samostatného odboru len zavádzalo, takže J. Kuric študoval okrem hlavného predmetu aj pedagogiku a dejiny výtvarných umení, a tak sa dobre pripravil pre svoju neskoršiu výskumnú činnosť.

Od začiatku svojej profesionálnej činnosti r. 1953 až dodnes nepretržite pôsobí na Pedagogickej fakulte, pričom rozvíjal, resp. rozvíja svoju pedagogickú činnosť aj na iných psychologických pracoviskách (t. č. ako vedúci Katedry psychológie na FF UJEP v Brne). Napriek tomu, že pedagogická fakulta v priebehu posledných desaťročí niekoľkokrát zmenila svoje meno a čiastočne aj charakter, jej psychologické pracovisko sa vďaka húževnatej organizačnej činnosti nášho jubilanta vždy uberalo cestou rozvoja. S touto skutočnosťou úzko súvisel aj prehlbujúci sa podiel psychologického vzdelania v príprave učiteľov základných škôl na Slovensku.

V odbornej činnosti prof. Kurica môžeme vyčleniť tri-štyri hlavné tematické zamerania. V základnom výskume je mu blízka problematika estetického vnímania, z ktorej prvú prácu publikoval už

r. 1953; neskoršie sa k tomu pridružilo skúmanie autoregulačných procesov u mládeže (O sebvýchove mladého človeka. Bratislava, SPN 1963). Vo vedeckoinformačných aktivitách sa prof. Kuric sústredil na aktuálne potreby okolia svojho pôsobenia (už r. 1954 pripravil skriptá „Náčrt vývinovej psychológie“ a neskôr napísal pre pripravujúcich sa učiteľov ďalšie učebnice tohto zamerania). Pre jeho vedeckopopularizačnú činnosť sa stali typickými najmä knihy „Poznajte svoje dieťa“ (Bratislava, SPN 1959, r. 1965 vyšla aj v českom vydaní) a „Rodičom o deťoch“ (Bratislava, SPN 1963, 2. vyd. 1965). Aj článková tvorba prof. Kurica čerpala z uvedenej tematiky.

Ťažiskovou činnosťou prof. Kurica sa stala činnosť pedagogická. Hoci je o ňom známe, že „úradné veci“ udržiava v poriadku, predsa by pravdepodobne sám ani nevedel presne povedať, koľko mladých adeptov učiteľstva i postgraduovaných učiteľov mu prešlo „cez ruky“, presnejšie cez jeho pôsobivé slovo, atraktívneho prednášateľa. Navyše táto jeho činnosť prerástla do širších i hlbších polôh, keď ako komunista (člen KSČ od r. 1961), stranícky aktivista a funkcionár šíri poznatky psychológie aj v rámci ideovo-politického vzdelávania na rôznych úsekoch.

Všestranné úsilie o náležité prenikanie psychologických prístupov do prípravy budúcich učiteľov základných škôl, problémy odbornoinštitucionálneho rastu v inokontextovom prostredí a v nemalej miere aj neustály zápas o uchovanie vlastného zdravia, absorbujú nadkapacitné sily i poskytované možnosti nášmu jubilantovi. Nebyť sebanaplňovania v početnej rodine, relaxácie pri maliarskej palete, horniackej prírody a azda aj fujarky (vyrobenej vlastnými rukami), ťažko by vydržal sústavné preťaženie z práce, funkcií i problémov, ktoré so sebou prináša plnokrvný život.

Pri životnom jubileu prof. Kurica chcem aj na stránkach „Jednotnej školy“ predovšetkým poďakovať za jeho veľmi záslužnú prácu na úseku psychologického z odbornenia výchovnovzdelávacieho procesu v jeho azda najcitlivejšom, najdôležitejšom mieste — u samých profe-

sionálnych či laických vychovávateľov. Oprávnené ho môžeme nazvať kliesniteľom cesty, po ktorej jeho nasledovníci budú môcť psychologicky efektívnejšie pracovať na príslušných úsekoch formovania osobnosti človeka socialistickej spoločnosti.

Damián KOVÁČ

Jubileum vysokoškolskej prípravy učiteľov

Úsilie českého a slovenského pokrokového učiteľstva základných škôl o vyššie odborné vzdelanie vyvrcholilo v období medzi svetovými vojnami. V plnej šírke sa však uskutočnilo až po oslobodení, v r. 1946.

Prvým a základným aktom na zabezpečenie vysokoškolského vzdelania učiteľov bol dekrét prezidenta republiky o vzdelaní učiteľstva. Z neho vychádzajú aj ďalšie normy, a to zákon č. 100 z 9. apríla 1946, ktorým sa zriaďujú pedagogické fakulty.

Podľa uvedeného zákona sa v r. 1946 zriadili pedagogické fakulty pri všetkých univerzitách v českých krajinách a na Slovensku. Zákon č. 32 splnomocňoval vládu zriaďiť aj pobočky pedagogických fakúlt mimo sídiel univerzít. Tak vznikli pedagogické fakulty pri Karlovej univerzite v Prahe s pobočkami v Plzni a v Českých Budějoviciach, pri Univerzite v Brne a Palackého univerzite v Olomouci a Pedagogická fakulta Slovenskej univerzity v Bratislave s pobočkami v Banskej Bystrici a v Košiciach. Pobočky boli administratívnou súčasťou pedagogickej fakulty. Na pedagogické fakulty sa vzťahovali aj predpisy platné pre ostatné fakulty, ak ich neupravovali osobitné predpisy.

Úlohou pedagogických fakúlt bolo:

a) rozvíjať pedagogické vedy a ich pomocné odbory;

b) vzdelávať v pedagogických vedách a ich pomocných odboroch kandidátov učiteľstva škôl všetkých stupňov a druhov okrem vysokých škôl, poskytovať im vzdelanie aj v iných odboroch potrebných na výkon učiteľského povolania a prakticky ich pripravovať na toto povolanie;

c) pripravovať vedúcich školských a ľudovýchovných pracovníkov a podľa rozhodnutia ministerstva školstva a osvedy doplňovať vzdelanie učiteľstva.

Kandidáti učiteľstva materských škôl, bývalých ľudových a meštianskych škôl, ako aj škôl pre mládež vyžadujúcu osobitnú starostlivosť nadobúdali teoretické a praktické vzdelanie v pedagogických vedách a v iných odboroch na pedagogických fakultách, kým kandidáti učiteľstva stredných a odborných škôl, ako aj škôl postavených na roveň týmto školám nadobúdali na pedagogických fakultách len teoretické a praktické vzdelanie v pedagogických vedách a ich pomocných odboroch a vzdelanie v iných odboroch len vtedy, ak tieto odbory neboli predmetom štúdia na inej fakulte tej istej univerzity.

Doba štúdia jednotlivých učiteľských kategórií bola na pedagogických fakultách rozdielna. Poslucháči, ktorí chceli dosiahnuť hodnosť doktora pedagogických vied (dr. paed.), museli na pedagogickej fakulte študovať osem semestrov, vykonať predpísané štátne skúšky učiteľskej